

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	2	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2123)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Society in India

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all. Q. No. 1 is compulsory.
Attempt **ONE** question from each Unit.

1. Attempt any **NINE** parts :

- (i) Any two features of Tribal Society.
- (ii) Name any two tribes.
- (iii) Define Tribal family.
- (iv) Any two features of Rural family.
- (v) Rural Economy.
- (vi) Village Panchayat.
- (vii) Any two changes in Urban family.
- (viii) Explain Voluntary Association.
- (ix) Define 'Slums'.
- (x) Any two measures to improve the status of women.
- (xi) Scheduled Castes and Scheduled Tribes.
- (xii) Totem.

9×2=18

UNIT-I

2. Write a detailed note on the meaning and characteristics of Tribal Society.

OR

3. What are the features of Tribal Economy ? Discuss its changing trends.

18

UNIT-II

4. Define Rural Society and explain its characteristics.

OR

5. Discuss Rural polity with a special focus on the Village Panchayat.

18

UNIT-III

6. Define Urban Society. Discuss the concepts of Urbanization and Urbanism.

OR

7. Discuss the features and changes taking place in Urban family.

18

UNIT-IV

8. Write a detailed note on the status of women in India

OR

9. What measures have been taken to improve the status of physically disabled in India ?

18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्न करें। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

1. किन्हीं नौ भागों का प्रयास करें :-

(i) जनजातीय समाज की कोई दो विशेषताएँ।

(ii) किन्हीं दो जनजातियों के नाम बताइये।

(iii) जनजातीय परिवार को परिभाषित करें।

(iv) ग्रामीण परिवार की कोई दो विशेषताएँ।

(v) ग्रामीण अर्थव्यवस्था।

(vi) ग्राम पंचायत।

(vii) शहरी परिवार में कोई दो परिवर्तन।

(viii) स्वैच्छिक संघ की व्याख्या करें।

(ix) 'मलिन बस्तियों' को परिभाषित करें।

(x) महिलाओं की स्थिति में सुधार के लिए कोई दो उपाय।

(xi) अनुसूचित जाति और अनुसूचित जनजाति।

(xii) टोटल।

9×2=18

यूनिट-I

2. जनजातीय समाज के अर्थ एवं विशेषताओं पर एक विस्तृत टिप्पणी लिखिये।

अथवा

3. जनजातीय अर्थव्यवस्था की विशेषताएं क्या हैं ? इसके बदलते रुझानों पर चर्चा करें।

18

यूनिट-II

4. ग्रामीण समाज को परिभाषित करें तथा इसकी विशेषताएँ स्पष्ट करें।

अथवा

5. ग्राम पंचायत पर विशेष ध्यान देते हुए ग्रामीण राजनीति पर चर्चा करें।

18

यूनिट-III

6. शहरी समाज को परिभाषित करें। शहरीकरण और शहरीवाद की अवधारणाओं पर चर्चा करें।

अथवा

7. शहरी परिवार की विशेषताओं एवं इनमें होने वाले परिवर्तनों की चर्चा करें।

18

यूनिट-IV

8. भारत में महिलाओं की स्थिति पर एक विस्तृत नोट लिखें।

अथवा

9. भारत में शारीरिक रूप से विकलांगों की स्थिति में सुधार के लिए क्या उपाय किए गए हैं ?

18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ :

(i) ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

(ii) ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (iii) ਕਬਾਇਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- (iv) ਪੇਂਡੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (v) ਪੇਂਡੂ ਆਰਥਿਕਤਾ।
- (vi) ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ।
- (vii) ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ।
- (viii) ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਘ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ix) 'ਸਲੱਮ' (Slums) ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (x) ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦੋ ਉਪਾਅ।
- (xi) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ।
- (xii) ਟੋਟੇਮ (Totem)।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਜਾਂ
3. ਕਬਾਇਲੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਇਸ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
ਜਾਂ
5. ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਪੇਂਡੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਜਾਂ
7. ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਜਾਂ
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ?

18